

Fred Teeven stuurde
aan op hoorzitting

‘Inperken verschoningsrecht

is onwenselijk'

.....
Advocaten zijn hardwer-
kende mensen, en ze
hebben een actieve be-
roepsgroep, die goed de
weg weet in Den Haag
.....

Aanwezigheid van de advocaat bij het politieverhoor vindt parlementariër Fred Teeven (VVD) onwenselijk, dat vindt hij daartegenover ook van inperking van het verschoningsrecht van advocaten. 'Maar we moeten wel iets doen aan het afgeleide verschoningsrecht.' Binnenkort houdt het parlement een hoorzitting over de mogelijke inperking van het verschoningsrecht.

.....
Lex van Almelo
Journalist
.....

Schat, ik ben wat later thuis.' Door samen met collega-officier van justitie Martin Witteveen een bordje met deze tekst voor de camera omhoog te houden, wakkerde Teeven zijn bekendheid aan tijdens het proces tegen drugsbaron 'De Hakkelaar'. Voordat Teeven officier werd, werkte hij jaren als rechercheur bij de FIOD. Zijn eerste parlementaire ervaring deed hij op bij Leefbaar Nederland. En nu is hij alweer enkele jaren lid van de VVD-fractie in de Tweede Kamer. Als lid van de parlementaire onderzoekscommissie-Joldersma onderzocht hij de verwevenheid van onder- en bovenwereld en de betrokkenheid van juridische dienstverleners daarbij. Hij pleitte onder meer

voor een hoorzitting over de mogelijke inperking van het verschoningsrecht. Die hoorzitting wordt in maart of april gehouden.

Verwevenheid
Wat zijn de reacties op het rapport van de Commissie-Joldersma?
'In tegenstelling tot het notariaat heeft de advocatuur het rapport kritisch ontvangen. Er worden volgens de advocatuur heel snel conclusies getrokken op grond van een relatief gering aantal gesprekken en beperkt onderzoek. Het is grote stappen, gauw thuis. Ik snap die houding van de advocatuur wel, want niet iedereen herkent zich altijd in kritiek.'
Wat is uw beeld van de advocatuur?
'In het algemeen zijn advocaten heel hardwerkende mensen, die iets proberen te maken van het leven. Zij hebben een actieve beroepsgroep, die goed de

weg weet te vinden in Den Haag. Er zijn heel wat advocaten lid van de VVD en er zijn ook heel wat advocaten te vinden in ons electoraat.'
Had u als officier van justitie hetzelfde beeld?
'Ja, dat was vroeger niet anders.'
Vindt u advocaat nog wel een nobel beroep?
'Nobel is niet de juiste term. Het is een dynamisch beroep, dat voorziet in een behoefte van de maatschappij. Zeker de sociale advocatuur voorziet vaak in een behoefte en levert iets wat rechtsbijstandverzekeringen niet altijd kunnen leveren. Daarom vind ik het jammer dat dit kabinet het experiment met *no cure no pay* heeft afgeschoten.'
Hoe staat het volgens u met de integriteit van de advocatuur?
'Met de integriteit is het niet dramatisch gesteld. Je hebt natuurlijk altijd incidenten. Maar het vertrouwen in de advocatuur is overeind gebleven. Met name strafadvocaten doen moei-

Door het afgeleide verschoningsrecht voor accountants of belastingadviseurs mogen advocaten- kantoren geen vrij- plaatsen worden voor belastingontduiking

lijk werk op het snijvlak van onder- en bovenwereld. Het is de verantwoordelijkheid van de beroepsgroep om als wittebefdrager op te treden tegen zwarte schapen. Als je vindt dat de orde binnen de Orde gehandhaafd moet worden, moet je gebruikmaken van het tuchtrecht. Daarvoor ligt het initiatief in eerste instantie bij de beroepsgroep.’

Is het tuchtrecht in goede handen bij de Orde?

‘Ja. In de advocatuur heerst meer een cultuur dat men niet te beroerd is om iemand aan te klagen of aan te spreken dan bij accountants of notarissen. Het probleem met advocaten is alleen dat zij – meer dan accountants en notarissen – de belangen van één partij behartigen. Daardoor is het lastiger om heel zwaar in te grijpen en is enige terughoudendheid van de overheid wel gepast. Daarop geldt één uitzondering: als de advocaat zelf verdacht wordt van een strafbaar feit moeten er meer mogelijkheden zijn om maatregelen te treffen. Het is nu bijvoorbeeld lastig om beslag te leggen. Normaal gesproken kan ik goed leven met de rol van de deken. Maar als een advocaat verdachte is zou de rechter-commissaris een grotere rol moeten krijgen. Gelukkig komen deze situaties niet zo heel vaak voor.’

Zo lang de advocaat niet verdacht wordt, hoeft zijn verschoningsrecht dus niet te worden ingeperkt?

‘Nee. De hoorzitting gaat over verschillende beroepsgroepen, niet alleen over

de advocatuur. Naarmate dienstverleners meer de belangen van één partij behartigen, wordt het moeilijker om iets aan het verschoningsrecht te doen. Bij advocaten is inperking van het verschoningsrecht het meest onwenselijk. De vertrouwensrelatie met de cliënt is belangrijk. Je moet als cliënt jouw problemen kunnen toevertrouwen aan een advocaat. Maar ik zou wel iets willen doen aan het afgeleide verschoningsrecht voor accountants of belastingadviseurs die worden ingeschakeld door een advocaat. Ik wil niet dat advocatenkantoren vrijplaatsen worden voor constructies om belastingen te ontduiken of geld wit te wassen. Als een advocaat misbruik maakt van het vertrouwen dat de maatschappij in hem stelt, moet je als beroepsgroep duidelijk een voorbeeld stellen. Dan ben ik voor *naming and shaming*. Het verschoningsrecht en adequaat optreden door de beroepsgroep zijn communicerende vaten. Als je niks doet, wordt de advocatuur een broedplaats voor criminaliteit. En als je niet optreedt tegen misbruik, bind je de kat

op het spek en vraag je om ellende.’

Grijpt de beroepsgroep wel voldoende in?

‘In de Kamer bestaat wel de indruk dat het wat steviger zou kunnen. En als je zelf niet goed oplet, gaan anderen dat voor je doen.’

Tappen is lastig onderwerp

OM en politie schenden het verschoningsrecht van de advocaat door afgetapte telefoongesprekken te bewaren. Wat vindt u daarvan?

‘Het verschoningsrecht houdt in dat de overheid niet als een dolle stier door de administratie van de advocaat mag gaan en dus ook geen informatie mag gebruiken uit vertrouwelijke gesprekken met de cliënt. Het College van procureurs-generaal werkt nu aan een technische oplossing om het af luisteren van vertrouwelijke telefoongesprekken onmogelijk te maken. De wens om het probleem op deze manier op te lossen begrijp ik wel. Maar ik ben bang dat dan te veel gesprekken onder het verschoningsrecht vallen. Het advocatenkantoor moet geen vrijplaats zijn voor crimina-

liteit. Maar het is een lastig onderwerp, want de overheid heeft het vertrouwen een beetje verspeeld.’

Dus wat nu?

‘Vroeger was het lastig om die gesprekken van de band te wissen. Nu er digitaal

wordt getapt is dat veel eenvoudiger: een gesprek dat je niet uitwerkt, verwijder je. Een andere optie, waar ik niet voor ben, is het uitluisteren technisch onmogelijk te maken. Maar dan bestaat de mogelijkheid om misbruik te maken van het toestel van een advocaat als je niet wilt worden afgeluisterd. Daarom zal er naar mijn mening altijd een menselijke check moeten zijn.’

Dat is een hoop werk met al die telefoontaps. Wordt er niet te veel getapt?

‘Dat is een heel andere discussie. Wat bij ons tappen is, is in Engeland undercoverwerk. In Nederland vinden wij tappen een minder grote inbreuk op de privacy.’

Niet bij het politieverhoor

Bent u voor de aanwezigheid van de advocaat bij het politieverhoor?

‘Nee, daar ben ik niet voor. Zeker niet de eerste zes uur, want dan gaan we de opsporing compleet platleggen. Als je echt de eerste zes uur na aanhouding een advocaat wilt toevoegen, is het de vraag

of dat enige meerwaarde heeft. Iedereen moet dan gaan zitten wachten tot er een advocaat komt. De vraag is of je dat moet willen als iemand bijvoorbeeld een winkeldiefstal heeft bekend. Dan eerst wachten op een advocaat is praktisch niet te doen in ons systeem.’

Maar ja, volgens het Europese Hof voor de Rechten van de Mens zou het wel moeten...

‘Hoe wij de uitspraak van het Europese Hof moeten interpreteren is nog geen uitgemaakte zaak.* De vraag is of elke uitspraak van het Europese Hof zulke consequenties verdient. De laatste jaren plaats ik af en toe ik vraagtekens bij de legitimiteit van het hof.’

Waarom?

‘Omdat ik wel eens denk dat men daar wel erg loskomt van de praktijk van alledag. Er moet toch ook een bepaalde orde zijn in de samenleving.’

En dat terwijl de Nederlandse rechter in het Hof afkomstig is van het OM...

‘Daar wil ik liever niets over zeggen.’

In het OM gaan stemmen op om het proces meer accusatoir te maken en de officier minder magistratelijk. Wat vindt u van dat idee?

‘Je zou kunnen zeggen dat het OM meer partij moet zijn en meer namens de samenleving moet optreden in plaats van het evenwicht in het oog te houden. De advocaat komt dan meer tegenover hem te staan. Dat betekent dat er meer recht wordt gesproken op basis van wat er op de zitting wordt gepresenteerd in plaats van op dossiers. De huidige capaciteit van de rechterlijke macht is daarvoor volstrekt onvoldoende. Dus als je dat wilt doen moet je een keuze maken. Of je moet het aantal officieren en rechters flink uitbreiden. Of het Openbaar Ministerie moet meer buiten de zitting om kunnen afdoen. Dan krijg je bijvoorbeeld het Amerikaanse systeem van *plea bargaining*. Of je laat – als de feiten niet omstreden zijn – de rechter in hoger beroep alleen een oordeel vellen over de strafmaat, zodat je niet langer alle feiten opnieuw hoeft uit te kauwen. Dan heb je meer ruimte om getuigen te horen op de zitting.’

*) Het gesprek met Teeven werd gehouden voordat de advocaat-generaal bij de Hoge Raad concludeerde dat de advocaat niet per se bij het politieverhoor aanwezig moet zijn, maar daaraan voorafgaand wel met zijn cliënt moet kunnen overleggen (zie het artikel van Jan Boksem elders in dit nummer). De Hoge Raad zal hierover de knoop doorhakken.

.....
Als een advocaat het vertrouwen van de maatschappij misbruikt, moet de beroepsgroep een voorbeeld stellen, dus *naming and shaming*
.....